

Bűnözés, áldozattá válás, prostitúció

Fehér Lenke

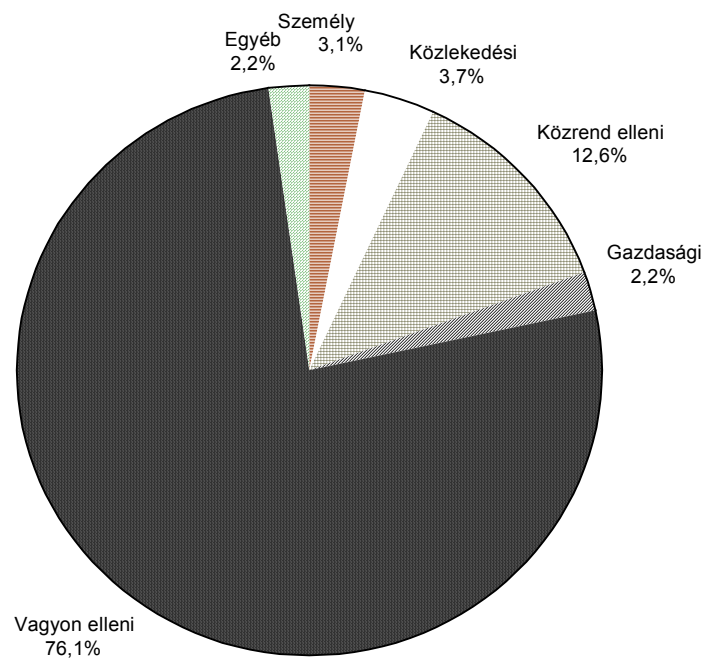
A nők bűnözésben játszott szerepe – akár az elkövetői, akár a sértetti oldalt vizsgáljuk – számszerűségében világszerte elmarad a férfiak elkövetői és sértetti arányától. A viktimizáció folyamatát és az egyes bűncselekmény-fajták sértetti körét vizsgálva azonban nyilvánvalóvá válik, hogy a nők sértetté válása bizonyos bűncselekményeknél rendkívül, sokszor kiugróan magas. Ezt a tényt az ismertté vált bűncselekmények statisztikai mutatói és a rejtett bűnözésre vonatkozó kutatások is egyértelművé teszik.

A női bűnözés

Magyarországon a rendszerváltáskor a bűnözés számszerűségében drámai növekedés következett be, amely növekedés az utóbbi néhány évben szerényebb mértékben, de tovább folytatódott. Az össz-bűnözést tekintve a bűnözés szerkezetében 1995-höz képest a közlekedési bűncselekmények arányában mutatkozik lényegesebb eltérés (1995-ben 4,9%, 1998-ban 3,7%), némileg emelkedett a közrend elleni bűncselekmények aránya (1995-ben 11% – 1998-ban 12,6%), a vagyon elleni bűncselekmények aránya viszont kis mértékben csökkent (1995-ben 77,9% míg 1998-ban 76,1%). Az erőszakos és garázda jellegű bűncselekmények összetételét és arányát vizsgálva 1997 és 1998 között nem történt változás az emberölés arányait tekintve, a többi bűncselekménynél pedig néhány tizedszázalékos növekedés, illetve csökkenés tapasztalható, kivéve a garázdaságot, ahol az erőszakos és garázda jellegű bűncselekményeket 100%-nak tekintve, 23,8%-ról 26,4 %-ra nőtt az arány. A bűncselekménycsoportok 1998. évi százalékos megoszlását az *1. ábra* szemlélteti.

1. ábra

A bűncselekménycsoportok százalékos megoszlása, 1998

A bűnelkövetők nemek szerinti megoszlását tekintve, a férfi elkövetők százalékos aránya az utóbbi néhány évben (1996–1998 között) kis mértékben csökkent, míg a női elkövetőké csekély mértékű növekedést mutat (2. táblázat).

2. táblázat

A bűnelkövetők nemek szerinti (%) megoszlása

Év	Bűnelkövetők összesen	Férfi		Nő	
		száma	(%)	száma	(%)
1976	76 557	66 757	87,2	9 800	12,8
1977	78 556	68 108	86,7	10 448	13,3
1978	79 516	68 940	86,7	10 576	13,3
1979	73 838	63 870	86,5	9 968	13,5
1980	72 880	63 040	86,5	9 840	13,5
1981	77 649	66 702	85,9	10 947	14,1
1982	77 174	66 292	85,9	10 882	14,1
1983	83 324	71 782	86,1	11 542	13,9
1984	83 493	72 229	86,5	11 264	13,5
1985	85 766	73 784	86,0	11 982	14,0
1986	93 176	79 852	85,7	13 324	14,3
1987	92 643	79 025	85,3	13 618	14,7
1988	82 329	71 275	86,6	11 054	13,4
1989	88 932	77 074	86,7	11 858	13,3
1990	112 254	98 432	87,7	13 822	12,3
1991	122 835	110 435	89,9	12 400	10,1
1992	132 644	119 097	89,8	13 547	10,2
1993	122 621	110 191	89,9	12 430	10,1
1994	119 494	107 167	89,7	12 327	10,3
1995	121 121	108 356	89,5	12 765	10,5
1996	122 221	108 546	88,8	13 675	11,2
1997	130 962	115 821	88,4	15 141	11,6
1998	140 064	122 222	87,3	17 842	12,7

Forrás: A BM Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal és a Legfőbb Ügyészség Számítástechnika- alkalmazási és Információs Főosztálya által kiadott “Tájékoztató az egységes rendőrségi és ügyészségi bűnügyi statisztika adataiból” (1976–1998).

A férfi és nő bűnelkövetők egymáshoz viszonyított aránya hosszú távon kisebb különbségeket mutat ugyan, de a női elkövetők csak töredékét képezik a férfi elkövetőknek, nem érve el még a 15%-os arányt sem. 1995-ben az összes bűnelkövető 89,5%-a volt férfi és 10,5%-a nő, míg 1998-ban a férfi bűnelkövetők aránya 87,3%, a nőké pedig 12,7%.

Adatok az áldozattá válásról

Az elkövetői oldallal szembeállítva az áldozati szerepet, a statisztikai adatok 1996-tól a férfi sértettek kis mértékű %-os csökkenését mutatják 1992 évhez képest, míg a nőknél 1992-höz képest először jelentéktelen mértékű csökkenés, majd 1996-tól kis mértékű, egyenetlen növekedés tapasztalható (3. táblázat).

3. táblázat

A bűncselekmények sértettjei

Év	Sértettek összesen	Férfi		Nő	
		száma	(%)	száma	(%)
1992	272 834	183 366	67,2	89 468	32,8
1993	230 917	155 353	67,3	75 564	32,7
1994	234 529	157 808	67,3	76 721	32,7
1995	335 085	230 014	68,6	105 071	31,4
1996	310 150	210 174	67,8	99 976	32,2
1997	325 977	215 136	66,0	110 841	34,0
1998	320 871	213 473	66,5	107 398	33,5

Forrás: A Legfőbb Ügyészség Számítástechnika- alkalmazási és Információs Főosztálya által kiadott "Tájékoztató az ismertté vált bűncselekmények sértettjeiről, valamint a sértettek és az elkövetők kapcsolatairól" (1992–1998)

A nők viktimizációjának legtipikusabb esetei közé tartozik az erőszakos közösülés, amelynek sértettjei szinte kizárólagosan nők. A viktimizáció gyakori színtere a család is, ahol a családon belüli erőszak következményei lehetnek a gyermekek elleni különböző bűncselekmények, a gyermekek elleni szexuális abuzus, vagy a feleség elleni nemi erőszak, illetve testi sértés valamint az élet elleni cselekmények és kísérletei. Az utóbbi két évben Magyarországon is a tudományos kutatás homlokterébe került a családon belüli erőszak problémája. A gyermekek elleni erőszak, szexuális abuzus és más visszaélések témaköre, s

maga a gyermekvédelem hosszú évek óta komplex kutatások tárgya¹, s a kutatási eredményeknek a konkrét kriminálpolitikai, szociálpolitikai döntésekre gyakorolt hatása is vitathatatlan. A családon belüli erőszak témaköréből különösen az 1998-ban megjelent a “Terror a családban”² című nagy érdeklődést keltő könyvet említeném, valamint az 1999-ben publikált “Erőszak a családban”³ című kutatást, amely szinten foglalkozik a kérdéssel és tesz figyelemre méltó megállapításokat.

A nők és gyermekek elleni erőszak családon belüli és kívüli formái a hazai és nemzetközi kutatások adatai szerint nem elszigetelt, egyedi jelenségek, még akkor sem, ha a regisztrált bűncselekmények számában nem is tükröződik adekvátan. Egyesek a gyermekkori szexuális zaklatástól, a feleségbántalmazáson keresztül olyan erőszak-formák áldozatai, amelyek egész életükre meghatározó negatív élményeket, traumákat jelentenek, de amelyeket magukban őriznek és amelyek csak jóval később, vagy talán soha nem kerülnek felszínre. Ennek igen szerteágazó okai vannak, így például a társadalom részéről az áldozatnak a történetekért való felelőssé tételestől és stigmatizációjától az erőszakot elkövető elnéző, megértő kezeléséig. Előbbiek viszont a férfi és női szerepek helytelen szembeállítására, vagy a nők és férfiak egyenjogúságának hiányára, a túlhaladott patriarchális értékeknek és alapelveknek a társadalom struktúrájában zárványként való továbbélésére vezethetők vissza.

A nők elleni erőszak általános megfogalmazásainak igen széles skálájával találkozhatunk a különböző nemzetközi dokumentumokban. Ezek közül több definíció magában foglalja a prostitúcióra kényszerítést és a nőkereskedelmet a nők elleni erőszak formái között.⁴

Az elkövetői és áldozati státus váltakozása a prostitúcióban

¹ Lásd például többek között Herczog, 1994; Virág, 1994; Kerecsi, 1995; Szöllősi, 1995.

² Morvai, 1998.

³ Tóth, 1999.

⁴ Így például: UN Declaration on the Elimination of Violence Against Women. 20. Dec. 1993. Art. 2.; 3rd European Ministerial Conference on Equality Between Women and Men. Council of Europe. Rome, 21–22 Oct. 1993. Point 5. of the Declaration on policies for combating violence against women in a democratic Europe. In: Declarations and

A prostitúció évszázadok óta megoldhatatlannak tűnő problémaként jelenik meg a társadalmak életében. Az e jelenséghez fűződő negatív morális viszonyulás, majd a jelenség szankcionálása, sőt büntetőjogi megítélése kettős stigmatizációt eredményezett a prostitúciós életformát folytatók számára. A prostitúció illegalitása kedvezett mindazoknak, akik e tevékenységet folytatók kizsákmányolására törekedtek, abból hasznot húztak.

Magyarországon is fordulópontot jelentett tehát, amikor 1993-ban megszűnt az üzletszerű kéjtelgés büntetőjogi pönalizálása, míg a prostitúcióra épülő cselekmények büntetendősége megmaradt, sőt súlyosabban szankcionáltta vált. A tiltott kéjtelgés szabálysértési alakzata azonban nem szűnt meg, ami jelezte, továbbra is kifejezte a társadalom erkölcsi rosszallását. Ennek következtében viszont a prostituált potenciális áldozati státusa nem jelent meg olyan egyértelműen, mint ahogy az szükséges lett volna. Nem sikerült megbontani a korábbi kölcsönös – bár különböző tényállások alapján fennálló –, büntetendőség által is megerősített sorsközösséget a prostituált és az őt ilyen tevékenységre rábíró, kényszerítő, e kényszerpályán tartó s abból profitáló személyek között.

Az 1999-ben életbe lépett törvény⁵, amely az úgynevezett “védett övezetekben” (vagy másként: tilalmi zónákban) kategorikusan szankcionálja a prostitúcióra történő felajánlkozást, illetve szexuális szolgáltatás nyújtását, míg az úgynevezett “türelmi zónákban” azt lehetővé teszi, átmenetileg ellentmondásos, kaotikus viszonyokat produkál. A türelmi zónák tényleges kijelölése előtt megkezdődött az úgynevezett védett övezetek ellenőrzése és a védett övezeten belüli cselekmények szankcionálása, amely – ha átmenetileg is, de – ismételten a prostituáltak “elkövetői” státusát, image-ét erősíti. Az utcai prostitúció sajátossága, hogy meghatározott területeken zajlik, amelyeket ennek tudatában a kliensek keresnek fel. A prostitúció jelenlegi áttevődése új területekre azért is problematikus, hiszen így a kínálat és a kereslet csak

Resolutions. Doc. MEG-3 (93) 22.

⁵ Az 1999. évi LXXV. Tv. a szervezett bűnözés, valamint az azzal, összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról.

véletlenszerűen találkozik. Ez pedig radikálisan elvonja az ebből élők létalapját képező jövedelmet. Emellett az eddig érintetlen zónák bevonása a prostitúció működési területei közé ellehetetleníti az ott élők helyzetét, konfliktusok forrásává válik.

A jelenlegi helyzet, amikor az utcai prostitúcióból élők kiszorulnak a tiltott zónákból, de még nem ismertek az úgynevezett türelmi zónák, ugyanakkor olyan szituációt hoz létre, amely alkalmas lenne arra, hogy intenzív szociális munkával a munkaerőpiac rendelkezésre álló csatornái felé megnyíljon az út.

Ehhez azonban arra lenne szükség, hogy a marginalizációban élő nők hatékonyabb segítséget kapjanak, mint amit az e területen tevékenykedő civil szervezetek pillanatnyilag képesek nyújtani.

A törvény üzenete, az én olvasatomban az, hogy a szervezett bűnözés és általában a bűnözés szorításából megpróbálja a sértetteket felszabadítani. A “türelmi zónák” megállapítására nem azért fog sor kerülni, mert a társadalom egyetért a prostitúció létezésével, hanem azért, hogy lehetővé tegye az erőszak és kizsákmányolás légkörében élő prostituáltak az önállósodását, leválását az őt “védelmező” prostitutor cseppet sem önzetlen “gondoskodásának” a kereteiről.⁶ A prostitúció mint eltűrt jelenség ugyanakkor láthatóvá válik, s ez lehetővé teszi az egészségügyi szűrést, gondozást, valamint a szociális munkát, amely a társadalmilag elismert munkahelyek felé nyithat meg utakat. Ez többféleképpen történhet. Néhány, prostitúciós életformába került nőnek mindössze arra van szüksége, hogy segítséget kapjon meglévő lehetőségei felismeréséhez, mások gyakorlati segítségre szorulnak ahhoz, hogy megjelenjenek a legális munkaerőpiacon, ismét másoknál az átképzés, képzés nyújt megfelelő alapot ahhoz, hogy a munkavállaló státus felé az út megnyíljon előttük. Ez természetesen jól szervezett programokat igényel és költségkihatásai is vannak. E segítség révén viszont kivonhatók a prostitúciós létformából mindazok, akik nem saját akaratukból és nem tiszta, világos számvetés során választották a

⁶ Lásd Borai, 1997: “... olyan szabályok megteremtésére törekszik, amelyek – igaz, hosszú távon – végre képesek megbontani a prostituált és kitarthatja közötti, jórészt a jogtalanság talaján állás, a társadalmi számkivettség kölcsönös felismerésén nyugvó érdekszövetséget. A prostituáltak ugyanis kizárólag ebben a konstrukcióban lehet esélye arra, hogy a kényszerhelyzetéből szabaduljon, s a létfenntartás más útját választhassa,

prostitúciót mint jövedelemszerző tevékenységet. Ennek viszont társadalmi hasznai elvitathatatlanok.

Visszatérve a törvény koncepciójára, háttérére vagy üzenetére, szólnunk kell mindazon bizonytalansági tényezőkről, amelyek szerepet játszanak abban, vajon elérjük-e a szándékolt célt. Ennek első és talán legfontosabb eleme, hogy a “türelmi zónák” hol kerülnek kijelölésre és milyen infrastruktúrával működnek, illetve kinek a tulajdonában, rendelkezése alatt állnak ezek a létesítmények. Nagyon fontos kérdés, hogy a prostituáltak körét láthatóbbá tevő rendszer ne abban merüljön ki, hogy kizárólag a prostituált tevékenységét kontrollálja és adott esetben bünteti (például tiltott zónában, másokat zaklató módon történő prostitúcióra felajánlkozást stb.), hanem eljut a kerítőkhez, kitartottakhoz, bordélyház üzemeltetőkhöz, fenntartókhoz stb is. Ez pedig – az eddigi bűnüldözési gyakorlat tanúsága és statisztikai mutatói szerint – nem könnyű feladat, s nem csupán az áldozat/tanú félelemtől való megszabadítását és védelmét igényli, hanem olyan bizalmi légkör megteremtését, amely érdekeltté teszi a tanút a bizonyítékok szolgáltatásában. Ennek azonban a jelenlegi helyzetben, amikor a prostituált a sértetti és elkövetői státus állandó körforgásába kényszerül, nincsenek meg még az elemi feltételei sem.

A cél tehát nem abban fogalmazható meg, hogy a prostitúciót mint tevékenységet minél inkább legalizáljuk, hanem, hogy egyre inkább segítsünk megszabadítani annak erőszakot közvetítő, abból hasznot húzó közegetől, amely akarva-akaratlanul összekapcsolja a bűnözés világával. Emellett a társadalmi, szociális gondoskodás eszközeivel igyekezzünk szűkíteni a prostitúció utánpótlását és kivezető utakat biztosítani mindazok számára, akik ezt igénylik, akiknél ez lehetséges, akik erre fogékonyá tehetők.

Prostitúcióra kényszerítés, nőkereskedelem

Amíg a prostitúció önmagában sem mentes az erőszaktól, amely a kerítők, kitartottak és kliensek részéről egyaránt megnyilvánul, addig a prostitúcióra

ugyanakkor a társadalom érdekeinek oltalma is a legalizáló modellben biztosítható”.

kényszerítés, a nőkereskedelem immanens sajátja az erőszak.

Az emberkereskedelem áldozatainak számáról s magáról a bűncselekmény elkövetési gyakoriságáról ma még nem rendelkezünk pontos szám adatokkal sem nemzetközi, sem hazai vonatkozásban.

A prostitúciós célú nemzetközi emberkereskedelemről⁷ rendelkezésre álló adatok azonban arra utalnak, hogy a korábban Dél-Kelet Ázsiából, Latin Amerikából és Afrikából kiinduló leánykereskedelem mellett egyre nagyobb méreteket ölt az Európán belül zajló, s főként Kelet-Európából Nyugat-Európába, esetenként viszont Kelet-Európából Kelet-Európába irányuló emberkereskedelem.

Az 1998. évi LXXXVII. törvény, amely megalkotta az emberkereskedelem tényállását, (s amely 1999. március 01-én lépett hatályba) a cselekmény korszerű, részletes szabályozásával felzárkózik azon európai országok sorába, amelyek Büntető Törvénykönyvei e bűncselekményt külön tényállásban szabályozzák és pönalizálják.

A cselekményt “A szabadság és az emberi méltóság elleni bűncselekmény” (III. cím) körében helyezi el a törvényhozó, kifejezésre juttatva, hogy e cselekmény súlyosan sérti az emberi jogokat, az emberi méltóságot. A törvény “emberkereskedelem”-ről szól, tehát kiterjed mindkét nembeli sértettek körére. A szabályozás korszerűsége abban is kifejezésre jut, hogy a minősített esetek körében – többek között – mind az úgynevezett prostitúciós célú, mind pedig a munkavégzés céljából történő emberkereskedelmet pönalizálja. Nem tesz viszont különbséget az ország határain belül és a határon túlra irányuló emberkereskedelem között, amely tény a sértett szempontjából cseppet sem érdektelen. A külföldre került sértett lényegesen hátrányosabb helyzetbe kerül, hiszen nem ismeri a nyelvet, a kultúrát, a helyszínt, a hatóságokat stb., így nehezebben tud kikerülni a kényszerű szituációból. Esetenként a hamis, vagy lejárt úti okmányok, a tartózkodási, illetve munkavállalói engedély hiánya, a sértett illegális státusa, hozzájárul ahhoz, hogy áldozati helyzetéből csak nehezen tud szabadulni.

⁷ Lásd bővebben Fehér, 1996.

A Közép-Kelet Európából kiinduló emberkereskedelem leginkább azokba a nyugat-európai országokba irányul, amelyekben a prostitúció reglementációs jellegű jogi megközelítése dominál. A masszázsszalonok, "Erosz-Centerek", szex-klubok és más, hasonló intézmények részéről folytonos az új, egzotikus megjelenésű szépségek iránti kereslet. Ugyanakkor üzleti szempontból természetes törekvés a legolcsóbb megoldások keresése. Ez azzal jár, hogy egyrészt a lányokat egy bizonyos rotáció szerint cserélik, másrészt a kevésbé költséges piacon verbuválják. A Kelet-Közép Európából származó nők alkalmazása olcsóbb (minimális utazási költségek, hiányzó vízumkényszer vagy enyhébb vízumszabályok, olcsó munkabér) és kevésbé kockázatos, mint az ázsiaiaké.

Létezik egy "keletről keletre" típusú forgalom is, a gazdaságilag szegényebb országokból a tehetősebbek irányába. Ennek egyik formája az ún. "ingázó prostituáltak" megjelenése, amikor a prostituált és a prostitutor néhány napra vagy hétvégére a másik országba látogat és ott az utcai prostitúció "piacán" jelenik meg. Ez működik "kelet-nyugat" irányban is, néha a prostituált egyéni kezdeményezésére, máskor szervezett módon.

A gazdaságilag szegény országok célországai a munkaerőt verbuváló emberkereskedelemnek vagy a szex-turizmusnak, illetve mindkettőnek. Ez arra mutat, hogy a helyben maradó kliensek és az utazó kliensek igényeit egyaránt igyekeznek kielégíteni, akár a prostituáltak, akár a kliensek utaztatásával.

Az emberkereskedelem olyan probléma, amely érinti a *származási* (country of origin), a *rendeltetési* (country of destination) és – sok esetben – a *tranzit* országokat. Az emberkereskedelem szervezett formájánál a szervezettség különböző szintjeit különböztetjük meg: magasan szervezett (large-scale network), közepesen szervezett (medium-scale network) és alacsony szervezettségű (small-scale network). A rendkívüli szervezettségű emberkereskedelem elleni küzdelem igen nehéz, ezért Európában új lépéseket kell tenni a hatékonyabb fellépés érdekében.

A jelenség növekvő tendenciája és sokarcúsága miatt a megfelelő

cselekvési stratégiának, az ellene alkalmazott eszközöknek és a létrehozott testületek működésének komplexnek és differenciáltnak kell lennie. Nemzeti és nemzetközi szinten is több feladat vár megoldásra a törvényhozás, politikaformálás terén. Nemzetközi szinten szükség lenne arra, hogy összehasonlítsuk, értékeljük az emberkereskedelemre vonatkozó nemzeti törvényhozásokat, és törekedjünk azoknak a nemzetközi sztenderdekkel való harmonizálására.

Kívánatos, hogy bátorítsuk a már létező nemzetközi konvenciók további ratifikálását és segítsük végrehajtásukat. Meg kell azonban jegyezni, hogy a “Az emberkereskedés és mások prostitúciója kihasználásának elnyomásáról”, szóló nemzetközi egyezmény⁸, (New York, 1950) esetében nincs túl sok remény arra, hogy azt további európai országok ratifikálni fogják, mivel annak 2. és 6. cikke akadályát képezi a reglementáris rendszer⁹ kialakításának, valamint fenntartásának¹⁰. Ezért erőfeszítéseket kell tenni egy új európai egyezmény előkészítésére, s az átmeneti időszakban útmutatóként, a sztenderd minimum szabályok katalógusában és tartalmában elvi egyetértésre lehetne jutni.

A fent említett egyezmény, amelynek elvitathatatlan érdemei vannak és a maga korában rendkívül haladó volt, ma már nem alkalmas az emberkereskedelem elleni fellépésre, mert statikus maradt, míg a körülmények folytonosan és radikálisan megváltoztak. E változások igen széles skálájúak, a gazdasági változásoktól a mentalitás, az egészségügyi kockázat (AIDS-től való félelem) változásain keresztül a szisztematikusan szervezett szex-iparig, szex-turizmusig stb. Ebben az összefüggésben nagyon fontos a kereslet és kínálat gazdasági, szocio-kulturális tényezőinek és struktúrájának, valamint a szereplőknek (prostitutor – prostituált kliens) vizsgálata is.

⁸ International Convention on the Suppression of Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others.

⁹ A reglementáris rendszer abból indul ki, hogy a teljes tiltás reménytelen és eredménytelen, ezért a prostitúciót próbálja szabályozni, korlátok közé szorítani.

¹⁰ A 2. cikk tiltja a prostitúció infrastruktúrájának (pl. bordélyház) a kiépítését és fenntartását; a 6. cikk pedig tilt minden olyan törvényt, szabályozást, igazgatási gyakorlatot, amelynek alapján a prostitúcióval foglalkozó, vagy azzal gyanúsítható személyek különleges nyilvántartásba tartoznak magukat vétetni, vagy külön igazolvány birtoklására lennének kötelezhetőek, illetve egyéb kivételes ellenőrzési vagy jelentkezési kötelezettség alá esnek.

Az emberkereskedelem mindenekelőtt emberi jogi probléma, mivel a sértett emberi jogai és méltósága szenved sérelmet. Ugyanakkor azonban jogi, szociális, gazdasági probléma, sőt esetenként a legális vagy illegális migráció problémája is.

A jogpolitika és törvényhozás területén ugyanúgy, mint a megelőzés terén (információs kampány, a migráció problémáinak kezelése stb.) a sértettségben (jogi támogatás, rehabilitáció, visszailleszkedés, stb.) jelentős szerepe van a nemzetközi testületeknek és a nemzetközi kooperációnak.

Az európai országokban olyan sztenderdizált adatgyűjtésre és központi koordinációs tevékenységre van szükség, amely az emberkereskedelem minden aspektusával foglalkozik. Ezekben a testületekben az állami szervek, hatóságok (rendőrség, bíróság, bevándorlási, menekültügyi hivatal stb.) mellett a civil szervezeteknek is megfelelő képviselőt kell biztosítani. Az állami szervezetek között egy "információs hidat" kell kiépíteni, nemzetközi és regionális szinten egyaránt.

A kialakult helyzet elemzése, a problémák megfelelő értékelése és a jelenség meghatározása alapján sokoldalú stratégia, akcióterv kidolgozására nyílik mód. Ennek érdekében pontos definíciókat, interdiszciplináris és szervezetenkénti megközelítést kell kialakítani. Figyelmet kell szentelni a viktimizáció megelőzésére, valamint információs kampányok segítségével a probléma iránti társadalmi érzékenység felkeltésére, a potenciális veszélyekkel szembeni éberségre, a közvetítők verbuválási technikái elleni védekezésre (jobb informálással, oktatással, a média segítségével, az üzleti etika kialakításával, erősítésével stb.). A sértettet – az európai tapasztalatok alapján – meg lehet és meg is kell óvni attól, hogy az emberkereskedelem áldozatává váljék.

*

A gyermekek és nők elleni erőszak és az ellene való küzdelem az utóbbi években világszerte a figyelem középpontjába került. E cselekmények körébe tartozik a prostitúcióra kényszerítés és nőkereskedelem amelyet a nők elleni erőszak más

formáitól elkülönítetten, speciális témaként tűznek napirendre az egyes nemzetközi szervezetek és fórumok. Az erőszak e szélsőséges megnyilvánulásai ellen, amelyek súlyos emberi jogi jogsértések széleskörű nemzetközi összefogásra van szükség.

Irodalom

Borai Ákos, 1997: Törvényjavaslat a prostitúció szabályozásáról. In: A prostitúció és emberkereskedelem nélküli Európáért. "Válogatás egy nemzetközi konferencia anyagából." 1997. november 19. Kiadja a FEDIP-KIÚT VELED EGYESÜLET.

Fehér Lenke, 1996: Frauenhandel. Sozialwissenschaftliche Arbeitsgemeinschaft, Wien 1996. 1–48. l.

Herczog Mária, 1994: Javítóintézeti nevelés és család. Kriminológiai és Kriminálisztikai Évkönyv, OKKRI. 29–43. l.

Kerezsi Kálra, 1995: A védtelen gyermek (Erőszak és elhanyagolás a családban). KJK. Budapest.

Morvai Krisztina, 1998: Terror a családban. A feleségbántalmazás és a jog. Kossuth Kiadó, 307. l.

Szóllósi Gábor, 1995: A gyámhatóságok szociális segítő tevékenységének empirikus vizsgálata. Esély, No.2.

Tóth Olga, 1999: Erőszak a családban. TÁRKI Társadalompolitikai Tanulmányok 12. sz.

Virág György, 1994: Szex, valóság, média. Kriminológiai és Kriminálisztikai Évkönyv, OKKRI, 19 skk. l.